

 TROMS fylkeskommune ROMSSA fylkkasuohkan			Dok.id.: 2.1.1.4.1.1.3.1.1
OLP-S- Veileder til aktivitetsplikten § 9A-4 i opplæringsloven			Dok.type: Sjekkliste for HVS
Versjon: 2.01	Skrevet av: Hilde Åse Fuhr	Gjelder fra: 21.04.2023	Godkjent av: Bjørn Inge Thomasjord
			Sidenr: 1 av 7

Veileder til aktivitetsplikten etter § 9A-4 i Opplæringsloven

Innledning:

Formålet med aktivitetsplikten er å sikre at skolen handler raskt og riktig når en eller flere elever ikke har det trygt og godt på skolen. Aktivitetsplikten utløses når en eller flere elever ikke opplever at skolemiljøet er trygt og godt. Dette gjelder uavhengig om årsaken skyldes forhold i skolen, i skoletiden eller i fritiden. Dette gjelder også hendelser på skoleveien, på fritidsaktiviteter eller på sosiale medier, som påvirker hvordan eleven har det på skolen.

Aktivitetsplikten omfatter 5 delplikter:

1. Plikt til å følge med
2. Plikt til å gripe inn
3. Plikt til å varsle
4. Plikt til å undersøke
5. Plikt til å iverksette tiltak og evaluere

Aktivitetsplikten skal skolene innarbeide i sine lokale handlingsplaner for et trygt og godt skolemiljø.

Plikten til å følge med vil være knyttet til aktiviteter som gjelder flere elever, grupper eller hele skolen. Dersom skolen har grepet inn i en enkeltsak skal dette skrives inn under punkt 1 varsle: beskriv varslets innhold.

Det er utarbeidet en mal som er obligatorisk å bruke i skolens arbeid med delplikt 3-5. Malen er ment å være et verktøy for å systematisere og enkelt kunne dokumentere arbeidet delpliktene 3-5.

1. Følge med

§ 9A-4 første ledd: «*Alle som arbeider på skolen, skal følge med på om elevane har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg* »

Disse pliktene er gjelder for alle som arbeider på skolen. Disse pliktene er individuelle plikter for den enkelte som arbeider på skolen, knyttet til at de regelmessig oppholder seg på skolen for å gjøre arbeider eller tjenester der og derfor har kontakt med eller observerer elevene.

Personkretsen omfatter alle som har et ansettelsesforhold til skolen eller skoleeier, uavhengig av om det er fulltid eller deltid, fast eller midlertidig, kort- eller langvarig. Også andre som yter arbeider eller gjøre tjeneste på skolen, er omfattet av uttrykket som arbeider på skolen, uavhengig av hvem som er deres arbeidsgiver eller om de mottar lønn. Derimot skal ikke personer som bare mer tilfeldig eller nå og da befinner seg på skolen omfattes.

Skolen skal ha et system som sikrer at hver enkelt gjør dette, dette er rektors ansvar.

Skoleeier har ansvar for å se til at rektorene i de videregående skolene i Troms, er kjent med sine plikter i henhold til kap. 9 A i Opplæringsloven. Rektor har ansvar for at alle som oppholder seg på skolen er orientert om skolens lokale handlingsplan mot mobbing.

Den enkelte skole skal vurdere hvor er det behov for å følge med på skolen. Dette kan være spesifikke steder som skolegård, toaletter og korridorer. Skolen skal også vurdere når er det behov for å følge med på for eksempel spesielle tidspunkt, arrangement eller overgangssituasjoner.

Skolen skal også kartlegge om det er enkelte elever som kan være mer utsatt for å bli krenket/krenke enn andre.

Skolen skal også ha avklart hvilke verktøy skolen skal bruke for å avdekke det som foregår i det skulte skjulte.

Elever og foresatte bør involveres i dette arbeidet. De er aktører som kan utfylle skolens kunnskap om hvor, når og hvem det er behov for å følge godt med.

2. Gripe Inn

§ 9A-4 første ledd: «*Alle som arbeider på skolen, skal følge med på om elevane har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogle*»

Plikten til å gripe inn er knyttet til å umiddelbart gripe inn og stoppe negativ oppførsel og hendelser. Dette gjelder for eksempel slåssing, knuffing, baksnakking, utestengelser og krenkelser på sosiale medier.

Plikten begrenser seg til inngrep som er mulig for den ansatte å gjennomføre både av hensyn til elevene og seg selv. Den ansatte skal ikke stå i fare for å skade seg selv eller krenke elever for å få stanset situasjonen.

3. Varsle

§ 9 A-4 andre ledd: «*Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeigaren i alvorlige tilfeller*»

Plikten til å varsle gjelder for alle som arbeider på skolen eller utfører tjenester på skolen. Dette er en individuell plikt som alle ansatte har. Det skal være en lav terskel for å varsel.

Mistanke eller kunnskap om at elever ikke har det trygt eller godt på skolen kan du få ved at:

- eleven forteller
- foresatte forteller
- du mistenker eller oppdager endring i atferd hos elever, eller endringer i klasse og skolemiljøet

Aktivitetsplikten trer i kraft ved:

- mistanke eller kunnskap om at en elev ikke har det trygt og godt på skolen
- elevens opplevelse av ikke å ha det trygt godt på skolen
- når foreldre melder fra

En som varsler om en bekymring kan velge å være anonym.

Rektor har ansvaret for at varslingen håndteres på en forsvarlig måte. Ansvaret kan ikke delegeres, men rektor kan delegere oppgaven.

Rektor skal varsle skoleeier i alvorlig tilfeller. Alvorlige tilfeller er for eksempel:

- dersom det er en ansatt som krenker en elev

- digital mobbing på tvers av skoler
- grove trusler som fremsettes på sosiale medier
- alvorlige voldelige eller krenkende hendelser

Formålet med dette er at skoleeier skal ha innsikt i alvorlige saker i skolene for å kunne veilede skolene eller ved behov for en eventuell mediehåndtering. Rektor skal varsle skoleeier skriftlig via e-post umiddelbart (og telefon) og senest 5 dager etter hendelsen oppsto.

4. Undersøke

§ 9 A-4 tredje ledd: «*Ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarast undersøkje saka*»

En undersøkelse skal innhente nok informasjon til å avdekke hva som er skjedd og om en eller flere elever ikke opplever at skolemiljøet er trygt og godt. Det skal være lav terskel for å undersøke.

Å undersøke handler om å avdekke hva som ligger bak elevens opplevelse, ikke fremskaffe eller vurdere bevis for eller mot at krenkelsen eller mobbingen ha skjedd.

Undersøkelsen har som mål å få frem:

- fakta om situasjonen
- bakgrunn for elevens opplevelse
- hvilke forhold i elevens omgivelser som påvirker hvordan de opplever skolemiljøet

Undersøkelsen skal gi skolen god nok kunnskap til å iverksette egnede tiltak.

I samtale med eleven er det viktig å tilrettelegge rommet og omgivelsene slik at eleven opplever at det trygt å fortelle om hva som er skjedd. Eleven skal få tilbud om å ha med seg noen i samtalen.

Det er svært viktig at elevens opplevelser anerkjennes og ikke bagatelliseres. Det er elevens egen subjektive oppfatning som skal til ligge til grunn for skolens vurdering av hva som er trygt og godt for den enkelte elev.

Elevens opplevelse skal være i fokus og skolen skal ikke tolke hendelser eller situasjoner ut fra egne eller tidligere vurderinger.

Andre undersøkelser kan være:

- samtaler med andre elever
- observasjon
- ikke-anonyme mobbeundersøkelser

I malen kan du legge ved eventuelle referat eller oppsummeringer fra samtaler.

5. Plikt til å iverksette tiltak og evaluere

§ 9A-fjerde ledd: *«Når ein elev seier at skolemiljet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst egne tiltak sørge for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikje har eit trygt og godt skolemiljø»*

§ 9A sjette ledd: *«Skolen skal lage ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak. I planen skal det stå:*

- a) Kva problem tiltaket skal løse*
- b) Kva tiltak skolen har planlagt*
- c) Når tiltaka skal gjennomførast*
- d) Kven som er ansvarleg for gjennomføringen av tiltaka*
- e) Når tiltak skal evaluerast*

Skolen skal dokumenter kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikten etter første til femte ledd.

Aktivitetsplan:

Aktivitetsplanen er et dynamisk dokument hvor man kan legge til og endre tiltak dersom det er behov for det.

En aktivitetsplan trenger ikke knytte seg til en bestemt elev, men kan ta for seg en situasjon eller utfordring som omfatter flere.

En krenker og en som blir krenket skal ha hver sin aktivitetsplan. Dersom andre elever nevnes i aktivitetsplanen skal disse navnene anonymiseres. Ettersom aktivitetsplanen ikke er å regne som et enkeltvedtak utløser denne ikke er partsrettigheter eller innsynsrett av andre involverte.

Det er viktig at elevens og foresattes subjektive oppfatninger av problemet beskrives objektivt. Skolen skal ikke definere hva som elevens eller foreldrene oppfatter. Skolen skriver sin vurdering som et eget punkt.

Skolen må vurdere valg av tiltak ut fra de undersøkelsene som er gjort og hvilke tiltak som vil gjøre at eleven opplever å ha det trygt og godt på skolen.

Eleven har rett til å bli hørt ved valg av tiltak og foresatte skal involveres. Det er rektor som fastsetter tiltakene i aktivitetsplanen.

Skolen skal løpende evaluere om tiltakene er til barnets beste og egnet til at eleven får et trygt og gode skolemiljø. I evalueringssamtaler kan foresatte delta. Eleven skal delta når skolen vurderer at det er riktig.

Tiltakene skal være lovlige og kan også gjelde ved digital mobbing.

Dersom tiltakene er av den art som medfører at en elev skal skifte gruppe eller skole, skal det fattes enkeltvedtak.

Skolen skal alltid i saken informere eleven og foresatte om retten de har til å melde den videre til fylkesmannen.

Kopi av aktivitetsplanen skal alltid sendes til elev og eventuelt til foresatte

Oppfølging etter at tiltakene i aktivitetsplanen er avsluttet

Hensikten med å følge opp eleven etter at tiltakene er avsluttet, er at situasjoner og hendelser etter en tid kan blusse opp igjen.

Før saken avsluttes skal rektor derfor undersøke hvordan eleven har det på skolen, hvordan foresatte og melder opplever situasjonen.

Dette skal gjøres på planlagte tidspunkt. Skolen og foresatte skal bli enige om tidspunkt og hyppighet.

Dokumentasjonsplikten:

§ 9A-5 7.ledd: «Skolen skal dokumentere kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikta etter første til femte ledd»

Dokumentasjonsplikten innebærer at man skal dokumentere hva som er gjort for å oppfylle aktivitetsplikten og dokumentere hva man skal gjøre med en aktivitetsplan.

Kryssreferanser**Eksterne referanser**